

Opinia rzeczniczki generalnej Trybunału Laili Mediny w sprawie C-222/25 | Rahapesu Andmebüro

Komunikat prasowy nr 145/26

Luksemburg, 8 października 2026 r.

Rzeczniczka generalna Laila Medina: dyrektywa o ochronie danych w sprawach karnych¹ ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych przez jednostki analityki finansowej w ramach wykonywania przez nie zadań polegających na zapobieganiu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz na ich wykrywaniu i zwalczaniu

Dostęp osób, których dane dotyczą, do danych przetwarzanych przez jednostki analityki finansowej może zostać ograniczony, pod warunkiem że wprowadzono niezbędne zabezpieczenia zapobiegające nadużyciom

W grudniu 2019 r. i w styczniu 2020 r. estońska jednostka analityki finansowej (RAB) odrzuciła dwa żądania X o udzielenie dostępu do informacji przechowywanych przez tę jednostkę, które dotyczyły wymiany informacji z instytucjami finansowymi lub organami zagranicznymi w sprawie tej osoby. X zaskarżył tę decyzję przed sądami krajowymi, a estoński sąd najwyższy ostatecznie orzekł na jego korzyść, stwierdzając, że RODO² ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych przez jednostki analityki finansowej.

W międzyczasie X wystąpił z nowym żądaniem udzielenia dostępu do informacji od RAB dotyczących wszelkich toczących się dochodzeń w jego sprawie. RAB ponownie odmówiła dostępu. W następstwie skargi złożonej przez X estoński urząd ochrony danych (AKI) nakazał RAB ponowne rozpatrzenie decyzji i udzielenie X dostępu do żądanych informacji.

RAB nadal jednak odmówiła ujawnienia informacji, powołując się w szeregu decyzji na swój obowiązek zachowania poufności informacji zawartych w bazie danych RAB w celu ochrony estońskiego systemu finansowego. X zaskarżył te odmowy przed sądami krajowymi. Zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji sądy nakazały RAB ujawnienie żądanych informacji.

RAB wniosła odwołanie od wyroku do estońskiego sądu najwyższego, który skierował do Trybunału Sprawiedliwości pytania dotyczące unijnych ram prawnych regulujących przetwarzanie danych osobowych przez jednostki analityki finansowej. Pytania te dotyczą zasadniczo tego, które unijne przepisy o ochronie danych mają zastosowanie, czy dostęp do informacji można odroczyć do momentu ich zniszczenia, czy jednostka analityki finansowej może odmówić takiego dostępu oraz w jakich okolicznościach takie ograniczenie jest zgodne z prawem.

W dzisiejszej opinii rzeczniczka generalna Laila Medina nakreśliła ramy prawne mające zastosowanie do jednostek analityki finansowej, takich jak RAB. Podkreśliła, że należy zapewnić właściwą równowagę między ograniczeniem dostępu do danych osobowych przetwarzanych przez organ publiczny w ramach realizacji jego uzasadnionych celów a ochroną przed wszelkimi nadużyciami, niezgodnym z prawem dostępem lub niewłaściwym wykorzystaniem tych danych.

Po pierwsze, rzeczniczka generalna przypomniała, że RODO wyklucza stosowanie ogólnych ram ochrony danych, gdy spełnione są dwa szczególne warunki: (i) przetwarzania dokonuje organ publiczny właściwy do zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania lub ścigania czynów zabronionych lub wykonywania kar, bądź inny organ lub podmiot wyznaczony na mocy prawa krajowego jako sprawujący władzę publiczną lub posiadający uprawnienia publiczne w tych samych celach, a (ii) operacja przetwarzania ma na celu zapobieganie

przestępczości, prowadzenie postępowań przygotowawczych, wykrywanie lub ściganie czynów zabronionych lub wykonywanie kar.

W przypadku spełnienia obu kryteriów przetwarzanie danych **wchodzi w zakres stosowania szczególnego systemu Unii**, a mianowicie dyrektywy 2016/680.

Jednostki analityki finansowej, wykonując swoje zadanie polegające na zapobieganiu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz na ich wykrywaniu i zwalczaniu, spełniają oba te kryteria i w związku z tym kwalifikują się jako właściwe organy. Kwalifikacja ta nie zależy od struktury organizacyjnej jednostki analityki finansowej. W rzeczywistości prawodawstwo Unii dotyczące zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu³ wymaga, aby jednostki analityki finansowej działały jako niezależne i autonomiczne organy posiadające szerokie uprawnienia do pozyskiwania informacji od organów ścigania oraz do szybkiego i zdecydowanego podejmowania działań przeciwko transakcjom ułatwiającym pranie pieniędzy lub finansowanie terroryzmu. Zadania, funkcje i uprawnienia jednostek analityki finansowej świadczą o znaczeniu, jakie ma ich rola w wykrywaniu i zapobieganiu przestępczości w tej dziedzinie⁴.

Po drugie, zgodnie z prawem Unii całkowity zakaz dostępu do danych osobowych będących w posiadaniu jednostek analityki finansowej może być zgodny z ich zadaniem zapewnienia ścisłej poufności. Jednakże jakiegokolwiek **tego rodzaju ograniczenie musi być zgodne z zasadą proporcjonalności**, która wymaga, aby jego zakres i czas trwania były ograniczone do tego, co jest niezbędne do osiągnięcia uzasadnionego celu.

Musi ono również być ugruntowane w przepisach przewidujących jasne i precyzyjne zasady regulujące jego zakres i stosowanie. Przepisy te muszą zapewniać **minimalne zabezpieczenia niezbędne do zapobiegania nadużyciom danych lub niezgodnemu z prawem dostępowi** oraz umożliwiać organowi nadzorcemu i sądom sprawowanie skutecznej kontroli nad decyzjami dotyczącymi ograniczeń.

Warunki ograniczenia prawa dostępu w celu ochrony przed niewłaściwym wykorzystaniem lub niezgodnym z prawem dostępem **mogą być określone** nie tylko w jednym akcie prawnym, ale również **w spójnym zestawie aktów prawnych i aktów niższego rzędu**, które łącznie definiują te ograniczenia, pod warunkiem że zestaw ten pozwala na jasne i precyzyjne zrozumienie zakresu ograniczenia oraz że jest on przewidywalny dla osób, których dotyczy. W niniejszej sprawie nie wydaje się jednak, aby obowiązujące ramy prawne określały jasne warunki ograniczenia prawa dostępu. Do sądu krajowego należy ocena, czy takie ograniczenia są zgodne z wymogami określonymi w prawie Unii.

Po trzecie, aby zrekompensować brak bezpośredniego prawa dostępu, **prawa osób, których dane dotyczą, muszą być pośrednio chronione za pośrednictwem organu nadzorczego.** Organ ten musi zatem być uprawniony do prowadzenia poufnych rozmów z jednostkami analityki finansowej w celu dokładnego ustalenia, jakie dane są niezbędne, aby osoba, której dane dotyczą, mogła skorzystać ze skutecznego środka prawnego przed sądem.

Wreszcie prawo Unii pozwala jednostkom analityki finansowej odmówić żądania udzielenia dostępu osobie, której dane dotyczą, bez podania przyczyn, jeżeli ich ujawnienie zagrażałoby interesowi publicznemu. W takich przypadkach **jednostka analityki finansowej musi jednak poinformować osobę, której dane dotyczą, o możliwości pośredniego skorzystania z przysługujących jej praw** za pośrednictwem organu nadzorczego.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii.

Sąd jest właściwy do rozpoznania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które dotyczą wyłącznie: 1) wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (VAT), 2) podatku akcyzowego, 3) kodeksu celnego, 4) klasyfikacji

taryfowej towarów w Nomenklaturze scalonej, 5) odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład lub opóźnienia bądź odwołania usług transportowych lub 6) systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do rozpoznawania wszystkich innych wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Trybunał ani Sąd nie wydają orzeczenia rozstrzygającego spór krajowy. Sąd krajowy powinien rozstrzygnąć sprawę zgodnie z orzeczeniem Trybunału lub Sądu. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Przedstawienie stanu faktycznego i ram prawnych odnosi się do okresu istotnego dla sprawy i opiera się na aktach sprawy.

Pełny [tekst opinii](#) jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu jej przedstawienia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne na „[Curia Web TV](#)”.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ [Dyrektywa \(UE\) 2016/680](#) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (dyrektywa o ochronie danych w sprawach karnych).

² [Rozporządzenie \(UE\) 2016/679](#) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych.

³ [Dyrektywa \(UE\) 2015/849](#) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchyłająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE.

⁴ Rzeczniczka generalna uznała, że orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości potwierdza wniosek, iż podmiot uzyskuje status „właściwego organu” na mocy swojej roli w łańcuchu przetwarzania danych, który stanowi podstawę zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania i ścigania, a jest to właśnie funkcja pełniona przez jednostki analityki finansowej (zob. wyrok z dnia 30 kwietnia 2024 r., *La Quadrature du Net i in.*, [C-470/21](#) – zob. również komunikat prasowy [nr 75/24](#), oraz wyrok z dnia 21 czerwca 2022 r., *Ligue des droits humains*, [C-817/19](#) – zob. również komunikat prasowy [nr 105/22](#)).